

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوّم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹	
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی نایبستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	بیتی که هر دو مصراع آن قافیه داشته باشند، چه نام دارد؟	۰/۲۵
۲	علّت نام‌گذاری «قطعه» را بنویسید.	۰/۵
۳	درون‌مایه‌ی کتاب «مثنوی مولوی» را بنویسید.	۰/۲۵
۴	حلقه‌ی ارتباط همه‌ی رشته‌های «مسمط» چه نام دارد؟	۰/۲۵
۵	قدیمی‌ترین «مستزاد» در دیوان کدام شاعر آمده است؟	۰/۲۵
۶	کدام پایه‌های تشبیه در تمام تشبیهات حضور دارند؟ این پایه‌ها را در بیت زیر بیابید. « چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب مهرم به جان رسید و به عنوق برشدم »	۱
۷	در بیت «گر به اقلیم عشق روی آری / همه آفاق گلستان بینی» یک «اضافه‌ی تشبیه‌ی» بیابید.	۰/۲۵
۸	در بیت زیر، حذف برخی از پایه‌های تشبیه سبب ایجاد چه نوع تشبیه‌ی شده است؟ یک نمونه از این نوع تشبیه را در این بیت، مشخص کنید. « اشکم ، ولی به پای عزیزان چکیده‌ام خارم، ولی به سلیبوی گل آرمیده‌ام»	۰/۵
۹	در بیت «جرم گردون تیره و روشن در او آیات صبح / گویی اندر جان نادان ، خاطر داناستی» الف) کدام واژه نشان دهنده‌ی پیوند شباهت است؟ ب) «وجه شبه» را بنویسید.	۰/۷۵
۱۰	عبارتی بنویسید که در آن واژه‌ی «بازار» به صورت استعاره‌ی مصرحه به کار رفته باشد.	۰/۵
۱۱	در بیت «در پیشگاه دل ، تو بهاری‌ترین بهار / در آسمان جان، تو طلایی‌ترین شبنم» ترکیب مشخص شده، چه نوع استعاره‌ای است و چگونه پدید آمده است؟	۰/۷۵
۱۲	با توجه به بیت « در زلف چون کمندش ای دل میبج ، کان جا / سرها بریده بینی بی‌جرم و بی‌جنایت» الف) یک «استعاره» بیابید. ب) «مشبّه‌به» این استعاره را بنویسید. پ) با توجه به «مشبّه‌به» نوع دقیق این استعاره را مشخص کنید.	۰/۷۵
۱۳	در کدام یک از ابیات زیر ، نوع علاقه‌ی مجاز «کلیه» است؟ این «مجاز» را بیابید و «مفهوم» و «قرینه‌ی آن را بنویسید. الف) از تو به که نالم که دگر داور نیست ب) دست درحلقه‌ی آن زلف دوتا نتوان کرد وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست تکیه برعهد تو و باد صبا نتوان کرد	۱
	« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۹ صبح	رشته‌ی: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۹ / ۶ / ۱۸		سال سوم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی تابستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سوالات	نمره
۱۴	کدام واژه در بیت زیر هم «استعاره» و هم نوعی «مجاز» است؟ «علاقه»ی این مجاز را بنویسید. الا ای باد شبگیری بگو آن ماه مجلس را تو آزادی و خلقی در غم رویت گرفتاران	۰/۵
۱۵	با توجه به بیت «شبی یاد دارم که چشمم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت» الف) واژه‌ی مشخص شده «مجاز» از چیست؟ ب) «قرینه»ی این مجاز را بنویسید.	۰/۵
۱۶	در ابیات زیر، «کنایه»ها را بیابید و مفهوم آن‌ها را بنویسید. الف) از مکافات عمل غافل مشو گندم از گندم بروید، جو ز جو ب) چرا گوید آن چیز در خفیه مرد که گر فاش گردد شود روی زرد	۱
۱۷	در بیت «دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماسنت / شکسته باد کسی کاین چنین مان می‌خواست» الف) کدام «صامت» بیشتر از بقیه تکرار شده است؟ ب) نام آرایه‌ی ادبی حاصل از این تکرار چیست؟	۰/۵
۱۸	در بیت «گفتم به نیرنگ و فسون، پنهان کنم ریش درون / پنهان نمی‌ماند که خون، برآستانم می‌رود» الف) یک سجع «مطرف» و یک سجع «متوازی» بیابید. ب) به این نوع سجع در شعر چه می‌گویند؟ پ) واژه‌های بنویسید که با واژه‌ی «پنهان» سجع «متوازن» داشته باشد.	۱
۱۹	آیا می‌توان بیت زیر را نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «ترصیع» دانست؟ چرا؟ «بری ذاتش از تهمت ضد و جنس غنی ملکش از طاعت جن و انس»	۱
۲۰	در عبارت «کتابی که در او داد سخن آرایی توان داد، ابداع کنم» الف) کدام واژه‌ها در پیدایش موسیقایی‌ترین نوع جناس مؤثرند؟ ب) معنی واژه‌های هم جنس را بنویسید.	۱
۲۱	در بیت‌های زیر «جناس»ها را بیابید و «نوع» دقیق هر یک را بنویسید. الف) دیده‌ی سیر است مرا، جان دلیر است مرا ب) بشوی ای خردمند از آن دوست دست زهره‌ی شیر است مرا، زهره‌ی تابنده شدم که با دشمنانت بود هم نشست	۱/۵
۲۲	با توجه به بیت «هم نظری، هم خبری، هم قمران را قمری هم شکر اندر شکر اندر شکری» الف) برای واژه‌ی مشخص شده، یک واژه‌ی «هم ریشه» بنویسید. ب) هم ریشگی دو یا چند کلمه چه نام دارد؟ پ) چرا این بیت نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی «تصدیر» نیست؟	۱
	«ادامه‌ی سوالات در صفحه‌ی سوم»	

باسمه تعالی

مدت امتحان : ۹۰ دقیقه	ساعات شروع : ۹ صبح	رشته‌ی : ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس : آرایه های ادبی
تاریخ امتحان : ۱۸ / ۶ / ۱۳۸۹		سال سوّم آموزش متوسطه	
مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دوره‌ی نایبستانی (شهریور ماه) سال ۱۳۸۹	

ردیف	سوالات	نمره
۲۳	حضور کدام واژه ها مشخصاً در بیت زیر، آرایه‌ی «مراعات نظیر» را به وجود آورده است؟ اشارت داستانی موجود در بیت، سبب پیدایش کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟ « یاد یاران یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود »	۱
۲۴	میان کدام واژه ها در بیت زیر آرایه‌ی «تضاد» وجود دارد؟ « از همگان بی نیاز و بر همه مشفق از همه عالم نهان و بر همه پیدا »	۰/۵
۲۵	در هریک از بخش‌های مشخص شده‌ی اشعار زیر، کاربرد کدام آرایه‌ی معنوی آشکار است؟ الف) حرف رنگینی زسوز عشق دارم بر زبان ب) شاید ار وقت سخن باشم تو را از اهل بیت پ) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار دود دل خیزد، اگر چون شمع خاموشی کنم چون محمد گفت: «السلمان منا اهل بیت» کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است	۱/۵
۲۶	در بیت «زهره سازی خوش نمی‌سازد، مگر عودش بسوخت / کس ندارد ذوق مستی، می‌گساران را چه شد» الف) کدام واژه دارای دو معنی است؛ اما فقط یک معنای آن در این بیت، کاربرد دارد؟ ب) این واژه در معنی دیگر (معنی دوم) با کدام واژه تناسب دارد؟ پ) این کاربرد سبب ایجاد کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟	۱
۲۷	در بیت «ای شاهد افلاکی، در مستی و در پاکی / من چشم تو را مانم، تو اشک مرا مانی» «لف و نشر» از نوع است و «رابطه»ی لفا و نشر می باشد.	۰/۵
۲۸	با توجه به بیت «چو صبح صادق آمد راست گفتار / جهان در زر گرفتی محتشم وار» الف) شاعر مخاطب را به چه دعوت کرده است؟ ب) دلیل شاعر برای اقناع مخاطب، سبب ایجاد کدام آرایه‌ی معنوی شده است؟	۰/۵
۲۰	جمع نمره	« موفق باشید »